

บทที่ 4

การเป็นที่ปรึกษานครวีเรือน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการเป็นที่ปรึกษานครวีเรือนของผู้สูงอายุ ได้แบ่งการเป็นที่ปรึกษานครวีเรือนออกเป็น 3 กลุ่มคือ เป็นที่ปรึกษา ไม่ได้เป็นที่ปรึกษา และอยู่คนเดียว แล้วนำเพศ เขตที่อยู่อาศัย การศึกษา การทำงานมาหาความสัมพันธ์ และนำตัวแปรเพศ อายุ การทำงาน และสภาวะสุขภาพ มาเป็นตัวแปรควบคุม ซึ่งผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ลักษณะทางประชากร

1.1 เพศ เพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน เนื่องจากเพศหญิงมีลักษณะนิสัยที่อ่อนโยน แสดงความรัก เอาใจใส่ และเห็นอกเห็นใจ ซึ่งแตกต่างจากเพศชาย ดังนั้นในระดับครอบครัว ผู้หญิงจึงน่าจะเป็นที่ปรึกษานครวีเรือนมากกว่าผู้ชาย (เตือนพิศชัยพรหมประสิทธิ์, 2531: 114-115) แต่ในการศึกษาเกี่ยวกับการเป็นที่ปรึกษานครวีเรือน โดยศึกษาจากประชากรผู้สูงอายุในครั้งนี้ ให้ผลที่แตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมา (ข้อมูลจากตารางที่ 20) แม้ว่าร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นที่ปรึกษานครวีเรือนจะอยู่ในระดับสูงคือร้อยละ 65 แต่ถ้าพิจารณาแยกเป็นเพศหญิงและเพศชายแล้วจะพบว่า ผู้สูงอายุชายจะมีสัดส่วนของการเป็นที่ปรึกษา มากกว่าผู้สูงอายุหญิง คือร้อยละ 73.1 และร้อยละ 59.9 ส่วนผู้สูงอายุหญิงจะมีสัดส่วนการไม่ได้เป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้สูงอายุชาย คือร้อยละ 35.0 และร้อยละ 23.3 ตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศและการเป็นที่ปรึกษามีนัยสำคัญทางสถิติ

การที่เพศชายเป็นที่ปรึกษานครวีเรือนมากกว่าเพศหญิงนั้น อาจ เนื่องจากลักษณะสังคมไทยที่มีค่านิยมที่ให้ความสำคัญแก่เพศชาย เป็นต้นว่า การจัดอำนาจในครัวเรือนแบบบิดาเป็นใหญ่ ข้อบังคับทางกฎหมายที่ให้สิทธิโดยให้บิดาเป็นหลัก ผู้ชายจึงได้รับการยอมรับนับถือให้เป็นผู้นำ เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเกิดปัญหาหรือต้องการปรึกษาหารือ ย่อมจะไว้วางใจขอคำปรึกษาจากผู้ที่มีตนนับถือและยอมรับในความสามารถ

อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน ย่อมจะมีประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน อายุจึงน่าจะเป็นตัวแปรที่จะทำให้เกิดความแตกต่างในประสบการณ์และการเป็นที่ปรึกษา ดังนั้นจึงนำอายุมาเป็นตัวแปรควบคุมในตารางที่ 21 ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเป็นที่ปรึกษา เมื่อถูกควบคุมด้วยอายุ ปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเป็นที่ปรึกษา ยังอยู่ในลักษณะเดิม กล่าวคือ สัดส่วนของผู้สูงอายุชายในกลุ่มอายุ 60-64 ปี 65-74 ปี และ 75 ปีขึ้นไป เป็นที่ปรึกษาร้อยละ 79.2, 71.9 และ 66 เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของผู้สูงอายุหญิงในกลุ่มอายุเดียวกัน เป็นที่ปรึกษาร้อยละ 69, 59.6 และ 46.6 ตามลำดับ และพบว่า ผู้สูงอายุหญิงในทุกกลุ่มอายุไม่ได้เป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้สูงอายุชาย กล่าวคือ ผู้สูงอายุหญิงกลุ่มอายุ 60-64 ปี, 65-74 ปี และ 75 ปีขึ้นไป ไม่ได้เป็นที่ปรึกษาร้อยละ 28.5, 34.9 และ 45 เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของผู้สูงอายุชายกลุ่มอายุ 60-64 ปี, 65-74 ปี และ 75 ปีขึ้นไป ไม่ได้เป็นที่ปรึกษาร้อยละ 19.1, 23.4 และ 29.9 ตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเป็นที่ปรึกษามีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เพศมีอิทธิพลทำให้เกิดความแตกต่างในการเป็นที่ปรึกษาของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้จะถูกควบคุมด้วยอายุแล้ว โดยผู้สูงอายุชายจะได้รับการขอคำปรึกษามากกว่าผู้สูงอายุหญิง ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 20 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน และเพศ

เพศ	การเป็นที่ปรึกษา			รวม
	เป็นที่ปรึกษา	ไม่ได้เป็นที่ปรึกษา	อยู่คนเดียว	
เพศชาย	73.1	23.3	3.6	100.0 (1321)
เพศหญิง	59.9	35.0	5.1	100.0 (1901)
รวม	65.3	30.2	4.5	100.0 (3223)
	$X^2 = 59.76$		P-value < .05	

ตารางที่ 21 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน เพศ และอายุ

อายุ/ เพศ	การเป็นที่ปรึกษา			รวม
	เป็นที่ปรึกษา	ไม่ได้เป็นที่ปรึกษา	อยู่คนเดียว	
<u>60-64 ปี</u>				
ชาย	79.2	19.1	1.6	100.0 (428)
หญิง	69.0	28.5	2.5	100.0 (645)
รวม	73.1	24.8	2.1	100.0 (1073)
	$X^2 = 13.73$		P-value < .05	
<u>65-74 ปี</u>				
ชาย	71.9	23.4	4.7	100.0 (622)
หญิง	59.6	34.9	5.5	100.0 (835)
รวม	64.9	30.0	5.2	100.0 (1457)
	$X^2 = 24.63$		P-value < .05	
<u>75 ปีขึ้นไป</u>				
ชาย	66.0	29.9	4.1	100.0 (272)
หญิง	46.6	45.0	8.4	100.0 (421)
รวม	54.2	39.1	6.7	100.0 (692)
	$X^2 = 25.64$		P-value < .05	

2. ลักษณะสังคม

2.1 เขตที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตทั้งในครอบครัวและสังคม ข้อค้นพบจากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น พบว่า ในสังคมชนบทจะยึดมั่นในประเพณีดั้งเดิม ผู้สูงอายุจึงได้รับการยอมรับนับถือเป็นที่ปรึกษาในเรื่องต่างๆ มากกว่าผู้สูงอายุในสังคมเมือง แต่ในการศึกษาคั้งนี้ให้ผลในทางตรงข้ามกับการศึกษาที่ผ่านมา ข้อมูลในตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทเป็นที่ปรึกษาใกล้เคียงกัน

คือร้อยละ 66.1 และร้อยละ 65.1 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ไม่ได้ เป็นที่ปรึกษาทั้งใน เขตเมืองและ เขตชนบทมีสัดส่วนเท่ากัน คือร้อยละ 30.2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ค่านิยมวัฒนธรรมประเพณีไทยที่เน้น ให้ความสำคัญเคารพนับถือผู้สูงอายุ ยังมีความมั่นคงอยู่โดยทั่วไปทั้ง เขตเมืองและ เขตชนบท เช่นมักพบว่า ในระดับครอบครัว ผู้สูงอายุได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าครัวเรือน ส่วนในระดับชุมชนหรือสังคม มักจะให้ผู้สูงอายุ เป็นประธานหรือ เป็นบุคคลสำคัญในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ แม้ในคำสอนของ พุทธศาสนาก็ให้ยึดมั่นในการเคารพ เชื้อพ้องตามระบบอาวุโส เช่นเดียวกัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้สูง อายุในเมืองหรือในชนบท จึงได้รับการยอมรับไม่ต่างกันมากนัก เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับ นัยสำคัญ .05 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง เขตที่อยู่อาศัยและการ เป็นที่ปรึกษาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าความสัมพันธ์ระหว่าง เขตที่อยู่อาศัยและการ เป็น ที่ปรึกษาไม่มีความสัมพันธ์กันจริง ได้นำการทำงานมาเป็นตัวแปรควบคุม เนื่องจากผู้ที่อาศัยอยู่ใน เขตชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ซึ่งคนต่างรุ่นต่างวัยจะต้องผ่านประสบการณ์ที่คล้าย คลึงกัน คนรุ่นเก่าจึงสามารถ เป็นที่ปรึกษาแก่คนรุ่นใหม่ได้ ส่วนผู้ที่อยู่ใน เขตเมืองจะประกอบอาชีพ ค้าขาย รับจ้าง รับราชการ ให้บริการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามความถนัดของแต่ละบุคคล ซึ่งคน ใจครัวเรือนเดียวกันจึงไม่จำเป็นต้องทำงานประกอบอาชีพเหมือนกันเสมอไป จึงคาดว่าการทำงาน จะส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในการ เป็นที่ปรึกษาของผู้ที่อยู่ใน เขตที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกัน ข้อมูลใน ตารางที่ 23 พบว่า ผู้สูงอายุที่ทำงานภาค เกษตรกรรม เป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้สูงอายุที่ทำงานนอก ภาคเกษตรกรรม และผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงานคือ คิดเป็นร้อยละ 74.7, 61.6 และ 62.2 ตาม ลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของเขตที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีการทำงาน แตกต่างกันพบว่า ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงาน ผู้ที่อาศัยอยู่ใน เขตเมืองเป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้ที่ อาศัยอยู่ใน เขตชนบทคือ ร้อยละ 64.4 เปรียบเทียบกับร้อยละ 61.5 สำหรับผู้ที่ทำงานภาค เกษตรกรรม ผู้ที่อาศัยใน เขตเมืองเป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้ที่อาศัยใน เขตชนบท คือร้อยละ 83.3 เปรียบเทียบกับร้อยละ 74.3 ส่วนผู้ที่ทำงานนอกภาค เกษตรกรรม ความสัมพันธ์ระหว่าง เขตที่อยู่ อาศัยกับการ เป็นที่ปรึกษาก็มีลักษณะ เดียวกันกับผู้ที่ไม่ได้ทำงาน และทำงานภาค เกษตรกรรม กล่าว คือ ผู้ที่อาศัยใน เขตเมืองเป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้ที่อาศัยในเขตชนบท คือร้อยละ 67.7 เปรียบเทียบ กับร้อยละ 59.2 จึงเห็นได้ว่าในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงาน ทำงานภาค เกษตรกรรม และทำงาน นอกภาค เกษตรกรรม สัดส่วนของผู้สูงอายุที่อาศัยใน เขตเมือง เป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัย ในเขตชนบท โดยสัดส่วนได้เพิ่มขึ้น ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นว่าในสังคมไทยแม้จะมีชนบทธรรม เนียม

ประเพณีวัฒนธรรม รวมทั้งคำสอนในพุทธศาสนาที่เน้นหนักในเรื่องการเคารพ เชื้อพ้องผู้อาวุโสก็ตาม แต่ในวิธีการปฏิบัติมิได้ดำเนินตามวิธีการทางสถาบันที่ควรจะเป็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่างๆ การมีนวัตกรรม อารยธรรมทางตะวันตกที่แพร่หลาย มีอิทธิพลต่อทัศนคติและแนวทางการดำเนินชีวิต รวมถึงแนวความคิดในการยึดถือผู้สูงอายุเป็นที่ปรึกษา และวิถีทางการปฏิบัติในการรักษาผู้สูงอายุได้เปลี่ยนแปลงไป เป็นการ "เปลี่ยนแปลงใหม่" แต่ยังคงมีเป้าหมายวัฒนธรรมเดิม คือผู้สูงอายุยังคงได้รับความเคารพนับถืออยู่นั่นเอง แม้จะมีคำร้อยละที่มีความแตกต่างกันชัดเจนมากขึ้น แต่เมื่อทดสอบไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัยและการเป็นที่ปรึกษาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยสรุป เมื่อพิจารณาจากความแตกต่างของร้อยละ ประกอบกับค่าไคสแควร์ปรากฏว่าในทุกลักษณะงาน ความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัยกับการเป็นที่ปรึกษาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า "ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทเป็นที่ปรึกษา มากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง"

ตารางที่ 22 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน และ เขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัย	การเป็นที่ปรึกษา			รวม
	เป็นที่ปรึกษา	ไม่ได้เป็นที่ปรึกษา	อยู่คนเดียว	
เขตเมือง	66.1	30.2	3.7	100.0 (554)
เขตชนบท	65.1	30.2	4.7	100.0 (2668)
รวม	65.3	30.2	4.5	100.0 (3223)
	$X^2 = 1.09$		P-value > .05	

ตารางที่ 23 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัย และการทำงาน

การทำงาน/ เขตที่อยู่อาศัย	การเป็นที่ปรึกษา			รวม
	เป็นที่ปรึกษา	ไม่ได้เป็นที่ปรึกษา	อยู่คนเดียว	
ไม่ได้ทำงาน				
เขตเมือง	64.4	31.7	3.9	100.0 (416)
เขตชนบท	61.5	34.0	4.5	100.0 (1575)
รวม	62.2	33.5	4.4	100.0 (1991)
	$X^2 = 1.21$		P-value > .05	
ทำงานภาคเกษตรกรรม				
เขตเมือง	83.8	16.2	0.0	100.0 (30)
เขตชนบท	74.3	22.5	3.2	100.0 (809)
รวม	74.7	22.3	3.0	100.0 (839)
	$X^2 = 1.82$		P-value > .05	
ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม				
เขตเมือง	67.7	28.6	3.6	100.0 (107)
เขตชนบท	59.2	31.4	9.4	100.0 (283)
รวม	61.6	30.6	7.8	100.0 (390)
	$X^2 = 4.41$		P-value > .05	

2.2 การศึกษา การศึกษาทำให้บุคคลมีความคิดก้าวหน้า มีเหตุผล ไม่เชื่อในสิ่งมงาย ผลการศึกษาของสุวรรณี พลัฒลาทอง (2522: 60-61) พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะเป็นผู้ที่มีความทันสมัย ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาจะเป็นผู้ที่ไม่ทันสมัย ประกอบกับค่านิยมของคนไทยจะยกย่องผู้มีความรู้ มีการศึกษา บุคคลที่ได้รับการศึกษาจึงน่าเชื่อถือ และน่าจะขอคำปรึกษามากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา

ข้อมูลจากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเป็นที่ปรึกษาของผู้สูงอายุพบว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษา ป.4 ขึ้นไปมีสัดส่วนเป็นที่ปรึกษามากที่สุดคือ ร้อยละ 75.7 รองลงมาเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่า ป.4 และไม่ได้มีการศึกษาคือ ร้อยละ 70.4 และ 59 ตามลำดับ สัดส่วนของผู้ไม่ได้มีการศึกษาไม่ได้เป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้ได้รับการศึกษา กล่าวคือผู้ที่ไม่ได้เป็นที่ปรึกษาที่ไม่ได้รับการศึกษา, ได้รับการศึกษาต่ำกว่า ป.4 และ ป.4 ขึ้นไปมีร้อยละ 35.6, 24.7 และ 22.1 ตามลำดับ และเป็นที่สังเกตว่าการศึกษากับการเป็นที่ปรึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวก อาจเป็นเพราะค่านิยมในสังคมไทยนิยมยกย่องผู้ที่มีการศึกษาสูง การศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมของบุคคลให้สูงขึ้นได้ ผู้ที่ได้รับการศึกษาจึงได้รับการยอมรับนับถือจากสังคม ดังนั้นผู้ต้องการจะปรึกษาจึงต้องเข้าหาผู้ที่ได้รับการศึกษา ผลการศึกษาค้นคว้าจึงสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมที่คนส่วนใหญ่ยอมรับ เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเป็นที่ปรึกษามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า .05

ข้อมูล SECAPT ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องจากในสมัยก่อนระบบการเรียนการสอนมิได้มีแพร่หลายเหมือนในปัจจุบัน ผู้อ่านออกเขียนได้ส่วนใหญ่จะเรียนจากวัด โดยมีพระภิกษุเป็นผู้สอน ดังนั้นเด็กชายจึงมีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนมากกว่าเด็กหญิง ประกอบกับค่านิยมที่ให้ผู้ชายเป็นผู้นำ หาเลี้ยงครอบครัว ผู้ชายจึงต้องขวนขวายหาความรู้เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ ส่วนผู้หญิงเพียงแต่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการในบ้านเรือนเพื่อเตรียมตัวเป็นแม่บ้านเท่านั้น ดังเช่น ผลการศึกษานอง บวรลุ ศิริพานิช และคณะ (2532: 15) พบว่า ผู้สูงอายุชายมีสัดส่วนของการอ่านออกเขียนได้มากกว่าผู้สูงอายุหญิง ดังนั้นจึงคาดว่าเพศมีอิทธิพลทำให้เกิดความแตกต่างในการเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือนของผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จึงนำเพศมาเป็นตัวแปรควบคุมในตารางที่ 25 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเป็นที่ปรึกษา โดยมีเพศเป็นตัวแปรควบคุมปรากฏว่า ความสัมพันธ์ของการศึกษากับการเป็นที่ปรึกษาเป็นไปในทิศทางเดิม กล่าวคือ สัดส่วนของผู้ที่ได้รับการศึกษาเป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้ไม่ได้มีการศึกษา โดยมีลักษณะเดียวกันทั้งเพศชายและเพศหญิง ในเพศชายสัดส่วนของผู้ไม่ได้มีการศึกษาเป็นที่ปรึกษาร้อยละ 65.1 ผู้ที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่า ป.4 และ ป.4 ขึ้นไป มีร้อยละ 75.3 และ 80.3 เมื่อเปรียบเทียบกับเพศหญิง ผู้ไม่ได้มีการศึกษาเป็นที่ปรึกษาร้อยละ 57 ผู้ที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่า ป.4 และ ป.4 ขึ้นไป ร้อยละ 64.5 และ 68.1 ตามลำดับ

สัดส่วนของผู้ไม่ได้รับการศึกษาไม่ได้ เป็นที่ปรึกษา มากกว่าผู้ได้รับการศึกษา เป็นลักษณะเดียวกันทั้ง เพศชายและ เพศหญิง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง เพศชายและ เพศหญิง ในการ เป็นที่ปรึกษาในระดับการศึกษาเดียวกันพบว่า สัดส่วนของเพศชายจะเป็นที่ปรึกษาสูงกว่าเพศหญิง ในทุกระดับการศึกษา ยกเว้นระดับการศึกษานี้ๆ ได้แก่ การศึกษาแบบจีน อิสลาม วัชชิง เป็น การศึกษานอกระบบโรงเรียน หรืออาจเรียนจากผู้รู้ในสาขาอาชีพต่างๆ ที่สอนอยู่เฉพาะในบ้านและ มาตรฐานการศึกษาเหล่านั้น อาจมีแบบแผนแตกต่างกันไป ไม่เหมือนกับระบบการศึกษาในโรงเรียน จึงมีผลทำให้เกิดความแตกต่างกันของการ เป็นที่ปรึกษาของบุคคลที่มีการศึกษาแบบอื่น ๆ เมื่อทดสอบ ด้วยไคสแควร์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเป็นที่ปรึกษามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ นัยสำคัญต่ำกว่า .05 แม้จะถูกควบคุมด้วยเพศแล้วก็ตาม และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ผู้สูง อายุที่มีการศึกษาสูงจะเป็นที่ปรึกษาได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่ำ

ตารางที่ 24 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน และการศึกษา

การศึกษา	การเป็นที่ปรึกษา			รวม
	เป็นที่ปรึกษา	ไม่ได้เป็นที่ปรึกษา	อยู่คนเดียว	
ไม่ได้รับการศึกษา	59.0	35.6	5.4	100.0 (1826)
ต่ำกว่า ป.4	70.4	24.7	4.9	100.0 (387)
ป.4 ขึ้นไป	75.7	22.1	2.2	100.0 (890)
อื่นๆ	68.3	26.2	5.5	100.0 (119)
รวม	65.3	30.2	4.5	100.0 (3222)
	X ² = 82.52		P-value < .05	

ตารางที่ 25 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน การศึกษา และเพศ

เพศ/ การศึกษา	การเป็นที่ปรึกษา			รวม
	เป็นที่ปรึกษา	ไม่ได้เป็นที่ปรึกษา	อยู่คนเดียว	
ชาย				
ไม่ได้รับการศึกษา	65.1	30.3	4.7	100.0 (460)
ต่ำกว่า ป.4	75.3	19.2	5.5	100.0 (211)
ป.4 ขึ้นไป	80.3	18.2	1.5	100.0 (554)
อื่นๆ	65.2	28.4	6.3	100.0 (95)
รวม	73.1	23.3	3.6	100.0 (1321)
	$X^2 = 39.67$		P-value < .05	
หญิง				
ไม่ได้รับการศึกษา	57.0	37.4	5.6	100.0 (1365)
ต่ำกว่า ป.4	64.5	31.4	4.1	100.0 (176)
ป.4 ขึ้นไป	68.1	28.5	3.4	100.0 (336)
อื่นๆ	81.0	16.8	2.2	100.0 (23)
รวม	59.9	35.0	5.1	100.0 (1900)
	$X^2 = 20.44$		P-value < .05	

3. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

3.1 การทำงาน การทำงานของผู้สูงอายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเป็นที่ปรึกษา ทั้งนี้ เพราะระยะเวลาในการทำงานที่ยาวนาน ย่อมหมายถึงประสบการณ์ที่มีคุณค่า จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ลูกจ้างที่มีอายุเฉลี่ยวัยกลางคน (ประมาณ 40 ปีไปแล้ว) จะมีทักษะในการทำงาน มีความสุขุมรอบคอบ และผู้ที่ทำงานมาจนกระทั่งอายุเลย 65 ปี มีความเสี่ยงต่อความผิดพลาดน้อยกว่าผู้ทำงานที่มีอายุน้อย

ในตารางที่ 26 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการ เป็นที่ปรึกษาของผู้สูงอายุพบว่า สัดส่วนของผู้สูงอายุที่ทำงานภาค เกษตรกรรม เป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้ที่ทำงานนอกภาค เกษตรกรรม และผู้ไม่ได้ทำงาน กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่ทำงานภาค เกษตรกรรม ทำงานนอกภาค เกษตรกรรม และไม่ได้ทำงาน เป็นที่ปรึกษาร้อยละ 74.7, 61.6 และ 62.1 ตามลำดับ สัดส่วนผู้ทำงานภาค เกษตรกรรม, ทำงานนอกภาค เกษตรกรรม และไม่ได้ทำงาน ไม่ได้เป็นที่ปรึกษาร้อยละ 22.3, 30.6 และ 33.5 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมนั้น มักเป็นอาชีพที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ ผู้สูงอายุจึง เป็นผู้ที่มีความรู้และมีทักษะ เป็นอย่างดี และสามารถถ่ายทอดความรู้ เหล่านี้ไปยังคนรุ่นลูกหลาน ซึ่งมีความต้องการและ เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของตน ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพในภาค เกษตรกรรมจึง เป็นแหล่งความรู้ในด้านการประกอบอาชีพที่สามารถจะให้คำแนะนำและ เป็นที่ปรึกษาได้ ประกอบกับผู้ที่ประกอบอาชีพ ภาค เกษตรกรรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใน เขตชนบท ซึ่งสังคมในชนบทประชาชนจะยึดมั่นในขนบ-ธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม และเคร่งครัดต่อคำสอนของศาสนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้สนับสนุนค่านิยมใน การเคารพนับถือและ เชื้อพ้องผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจึง เปรียบ เสมือนบุชนิยบุคคลที่ได้รับความ เชื่อถือไว้วางใจในการปรึกษานี้อาชีพต่างๆ ทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน กับ การเป็นที่ปรึกษาของผู้สูงอายุ มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อนำสภาวะสุขภาพมาเป็นตัวแปรควบคุม เนื่องจากสภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการทำงาน โดยผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรงย่อมจะมีความสามารถในการทำงานมากกว่าผู้ที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง จึงคาดว่าสภาวะสุขภาพจะทำให้เกิดความแตกต่างในการ เป็นที่ปรึกษาของผู้สูงอายุที่ทำงานแตกต่างกัน ในตารางที่ 27 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของการทำงานและการ เป็นที่ปรึกษา โดยมีสภาวะสุขภาพเป็นตัวแปรควบคุม ปรากฏว่าในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีสภาวะสุขภาพแข็งแรง ปานกลาง และไม่แข็งแรง ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานกับการเป็นที่ปรึกษายังอยู่ในลักษณะเดิม กล่าวคือ สัดส่วนของผู้ที่ทำงานภาค เกษตรกรรม เป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้ที่ทำงานนอกภาค เกษตรกรรม และผู้ไม่ได้ทำงาน และพบแบบแผนเดียวกันในกลุ่มสุขภาพแข็งแรง ปานกลาง และไม่แข็งแรง คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง ที่ทำงานภาค เกษตรกรรม นอกภาค เกษตรกรรม และไม่ได้ทำงาน มีสัดส่วนเป็นที่ปรึกษา ร้อยละ 72.1, 65.6 และ 65.9 ส่วนผู้ที่มีสุขภาพปานกลาง ที่ทำงานภาค เกษตรกรรม นอกภาค เกษตรกรรม และไม่ได้ทำงานมีสัดส่วนเป็นที่ปรึกษา ร้อยละ 72.4, 62.6 และ 58.3 ตามลำดับ สัดส่วนของผู้ที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง ที่ทำงานภาค เกษตรกรรม ทำงานนอกภาค เกษตรกรรม และไม่ได้ทำงาน เป็นที่ปรึกษาร้อยละ 79, 55.2 และ 61.6 ตามลำดับ

ตั้งขึ้นการทำงานของผู้สูงอายุจึงมีอิทธิพลต่อการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน โดยผู้สูงอายุที่ทำงานภาค เกษตรกรรมจะมีสัดส่วนการ เป็นที่ปรึกษามากกว่าผู้ที่ไม่ทำงานนอกภาค เกษตรกรรม และไม่ได้ทำงาน และ เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน และการ เป็นที่ปรึกษาของผู้สูงอายุนัยสำคัญทางสถิติ แม้จะถูกควบคุมด้วยสภาวะสุขภาพแล้ว และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ผู้สูงอายุที่ทำงานภาค เกษตรกรรมเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือนได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ทำงาน และทำงานนอกภาค เกษตรกรรม

ตารางที่ 26 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน และการทำงาน

การทำงาน	การ เป็นที่ปรึกษา			รวม
	เป็นที่ปรึกษา	ไม่ได้ เป็นที่ปรึกษา	อยู่คนเดียว	
ไม่ได้ทำงาน	62.1	33.5	4.4	100.0 (1991)
ทำงานภาค เกษตรกรรม	74.7	22.3	3.0	100.0 (839)
ทำงานนอกภาค เกษตรกรรม	61.6	30.6	7.8	100.0 (390)
รวม	65.3	30.2	4.5	100.0 (3221)
	$\chi^2 = 53.58$		P-value < .05	

ตารางที่ 27 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน การทำงาน และ
สภาวะสุขภาพ

สภาวะสุขภาพ/ การทำงาน	การเป็นที่ปรึกษา			รวม
	เป็นที่ปรึกษา	ไม่ได้เป็นที่ปรึกษา	อยู่คนเดียว	
<u>แข็งแรง</u>				
ไม่ได้ทำงาน	65.9	30.0	4.2	100.0 (607)
ทำงานภาคเกษตรกรรม	72.1	25.0	2.9	100.0 (343)
ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม	65.6	26.5	7.9	100.0 (170)
รวม	67.8	27.9	4.3	100.0 (1121)
	$X^2 = 10.15$		P-value < .05	
<u>ปานกลาง</u>				
ไม่ได้ทำงาน	58.3	37.3	4.3	100.0 (488)
ทำงานภาคเกษตรกรรม	72.4	23.0	4.7	100.0 (190)
ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม	62.6	32.6	4.8	100.0 (103)
รวม	62.3	33.2	4.5	100.0 (781)
	$X^2 = 12.92$		P-value < .05	
<u>ไม่แข็งแรง</u>				
ไม่ได้ทำงาน	61.6	33.8	4.5	100.0 (895)
ทำงานภาคเกษตรกรรม	79.0	18.8	2.2	100.0 (306)
ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม	55.2	35.3	9.5	100.0 (115)
รวม	65.1	30.5	4.4	100.0 (1316)
	$X^2 = 40.68$		P-value < .05	